

مکتوب

چهارشنبه ۱۷ آذر ۱۳۸۹ | ۲۳مهرم ۱۴۳۲ | ۸دسامبر ۲۰۱۰ | سال نخست | شماره ۵۵

culture@mellatonline.ir

یادداشت

پژوهش و تحقیق در تئاتر جایگاهی ندارد…

دکتر محمدرضا خاکی*

در این سال‌ها اصولا تحقیق چندانی صورت نگرفته و بهتر است برسیم که آیا تحقیقی صورت گرفته است که بخواهیم راجع به آن صحبت کنیم؟! در سال‌های گذشته کم‌توجهی زیادی نسبت به مباحث تحقیقی و پژوهشی صورت گرفته و البته اغلب آنها هم جنبه شخصی داشته است و هیچ کدام از این تحقیقات و پژوهش‌ها نظام یافته و ساختارمند نبوده‌اند. البته گهگاهی هم بسته به مناسبت‌هایی، در ساختارهای اداری، هنگام برگزاری جشنواره‌ها یا مناسبت یا مراسم خاص تئاتری، کارهایی در این زمینه و سفارش‌هایی برای تحقیق در مسائلی خاص صورت گرفته است؛ اما در واقع اغلب این تحقیقات و پژوهش‌های سفارش‌هم کم‌تر منتج شده است و کمتر هم جنبه کاربردی داشته‌اند. علت این مساله هم کاملا مشخص است، ما بعد از یک قرن سابقه در عرصه تئاتر، هنوز صاحب مرکزی مستقل برای تحقیق و پژوهش نیستیم و این ضعف بزرگ ما در عرصه هنرهای نمایشی است و همین فقدان سبب شده تا نتوانیم در عرصه نمایش ایرانی تحقیق و پژوهش داشته باشیم و این داشته‌هایمان را عرضه کنیم. اگر موسسه یا پژوهشکده‌یی در این زمینه تاسیس شود، قلمتا شاهد خواهیم بود که علاقه‌مندان و حتی سازمان‌ها و موسسات هم برای تحقیق و پژوهش به این پژوهشگاه مراجعه خواهند کرد و نتایج راحت‌تر و بهتر در اختیار

مکتوب

نگاهی به فیلم مستند «دستور آشنیزی» ساخته محمد شیروانی

دعوت به کشف یک مکان گمشده در خانه‌تان

اسعد احمدی پویا |

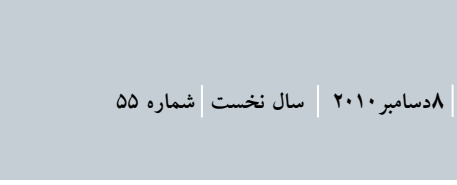
چهارشنبه گذشته، فیلم مستند «دستور آشنیزی» محمد شیروانی در سینما آزادی به نمایش درآمد. این فیلم مستند به آشنی‌خانه از ن ایرانی می‌رود و از آنها می‌خواهد نحوه پخت غذا را برای مخاطب تشریح کنند. شیروانی در این مستند، سعی کرده از روال طبیعی و ساده زندگی زنان خانه‌دار ایرانی، به لایه پنهان زندگی آنان برسد و بدون هیچ پیش‌داوری، برای مخاطب وضعی ایجاد کند تا ناچار به قضاوت بنشیند.

طرح و ساختار روایی فیلم را می‌توان به ۳ بخش تقسیم کرد: پخت‌غذا، صرف غذا و جمع کردن میز یا سفره
بخش اول فیلم، با خانم خانه‌داری آغاز می‌شود که می‌خواهد غذا، بویابلو درست کند. بیان دقیق دستور آشنیزی توسط این خانم، این تصور را در مخاطب ایجاد می‌کند که این فیلم یک فیلم آموزشی آشنیزی است. فیلمساز هم با پرسیدن جزئیات آشنیزی، سعی می‌کند این نگاه مخاطب را تقویت کند. با این حال، در میان سوالات فیلمساز، سوالی کلیدی وجود دارد که نشان می‌دهد فیلمساز، روند هوشمندانه‌یی را در پیش گرفته و آن این است که الان ساعت چند است؟ این پرسش، از تک‌تک افراد و در تمام مراحل آشنیزی پرسیده می‌شود. بیان زمان، هیچ جایی در یک فیلم آموزشی آشنیزی ندارد و از همین پرسش ساده است که فیلم، طرح اصلی خود را آغاز می‌کند. بیان زمان و ذکر دقیق جزئیات، ۲ عاملی هستند که ساختار فیلم را می‌سازند. در لایه ظاهری، فیلمساز، پخت غذاهای دلپذیر و سنتی ایرانی را به تصویر می‌کشد. اما در لایه درونی آن، تلاش زبانی را به تصویر می‌کشد که با صرف زمان بسیار، غذایی مطلوب را آماده می‌کنند؛ سپس

خانواده آنها، بی‌هیچ دقتی در این روند، به لذت از خوردن آن بسنده می‌کنند. این ۷ زن، هر کدام به جایگاه فرهنگی و سنی متفاوت، تعلق دارند. این جایگاه فرهنگی متفاوت در چیدمان وسایل آشپزخانه و حتی نحوه پخت و بیان دستور آشنیزی این ۷ نفر نشان داده شده است. برخی از این زنان رویکردی پیکان قرز داده است. آمدن ۱۰ آشنیزی و خانه‌داری دارند و برخی دیگر نگاه مدرن‌تری به آن دارند. نکته جالب غذایی مطلوب را آماده می‌کنند؛ سپس خانواده آنها، بی‌هیچ دقتی در این روند، به لذت از خوردن آن بسنده می‌کنند. این ۷ زن، هر کدام به جایگاه فرهنگی و سنی متفاوت، تعلق دارند. این جایگاه فرهنگی متفاوت در چیدمان وسایل آشپزخانه و حتی نحوه پخت و بیان دستور آشنیزی این ۷ نفر نشان داده شده است. برخی از این زنان رویکردی پیکان قرز داده است. آمدن ۱۰ نفر میهمان، وضعی است که این زن‌ها ناخواسته در آن قرار گرفته‌اند و باید برای خودشان و میهمان‌ها، غذا درست کنند.

هیچ کدام از این زن‌ها، برای این میهمانی آماده نبوده‌ند و با ورود میهمان‌ها، آشنیزی را آغاز می‌کنند. انتخاب صحنه‌هایی از آشنیزی این زنان، به گونه‌یی بوده که طول مدت زمان و اعمال جزئیات در آشنیزی به تصویر کشیده شود. برای آنکه روند فیلم کند نشود و برای مخاطب خسته‌کننده نباشد، فیلمساز از گفت‌وگوهای طنز شخصیت‌هایش در حین آشنیزی استفاده کرده که سبب تلطیف فضای این بخش شده و این گفت‌وگوها، خاص آشپزخانه است. مادران و زنان ایرانی، با همین دیالوگ‌ها، دشواری کار در یک محیط بسته را برای خود آسان می‌کنند. این گفت‌وگوها خود را به روند فیلم تحمیل نمی‌کند، بلکه به شخصیت‌پردازی افراد در فیلم کمک بسیاری می‌کند.

بخش دوم، با آماده‌شدن میز و سفره غذا برای تناول آغاز می‌شود. در این بخش، نیمه غایب خانواده در بخش اول – همسر – وارد فیلم می‌شود و هر کدام نظرشان را درباره غذا و مدت‌زمان پخت آن، بیان می‌کنند. مردان نیز در این

فرهنگ و هنر

فرهنگ و هنر

فرهنگ و هنر

اگر دلسوزان فرهنگی در جای خود قرار گرفته بودند، هرگز اجازه نمی‌دادند که کسی به تنهایی این تلاش را برای تدوین چنین پژوهش بزرگی انجام دهد. محمود استاد محمد، محقق و کارگردان تئاتر در مراسم رونمایی از چهار جلد کتاب از مجموعه هفت جلدی کتاب «نمایش‌های ایرانی»، تالیف صادق عاشورپور با بیان این مطلب دربارهٔ مولف کتاب، گفت: «من بیشتر علاقه‌مند بودم بخاطر خود عاشورپور به اینجا بیایم نه بخاطر کاری که او انجام داده است. همه ما عادت کرده‌ایم با کارهای اساسی با بی‌تفاوتی برخورد کنیم. این پژوهش وظیفه یک گروه آکادمی و حتی یک وزارتخانه است نه یک نفر. او جانش را بر سر این کار گذاشته و خودش خبر ندارد. یکی از دلایل مرگهای زودرس مولفان ما مثل ساعدی، بیژن مفید، عباس نعلبندیان و… این است کارهایی را که باید مسولان بر عهده بگیرند، این افراد به تنهایی انجام می‌دهند.»

عاشورپور در این مجموعه که جلد اول با عنوان «کیش زروان»، جلد دوم با نام «تعزیه»، جلد سوم «آیین مزدايسنا» و جلد چهارم تحت عنوان «تقالی» منتشر شده، به بررسی هنر نمایش در ایران تا قبل از ورود اسلام می‌پردازد.

استاد محمد در ادامه با اشاره به این کتاب‌ها و قیاس آن با سایر کتاب‌های موجود در این زمینه افزود: «اگر تحقیقات تئاتری مان را که شامل ۲ کتاب «بنیاد نمایش در ایران» و ابوالقاسم جنتی عطایی و «نمایش در ایران» پیرام بیضایی است را با یکدیگر مقایسه کنیم، می‌بینیم مسائل اندکی در این دو کتاب به صورت مشترک بیان شده است. به نظر می‌رسد دو تاریخچه متفاوت نگاشته شده است؛ اما در کتاب عاشورپور با نگاهی بسیار وسیع، بی‌غرض و به دور از سلیقه شخصی به نگارش تاریخ تئاتر ایران دست زده است که کمتر کسی جسارت و شهامت آن را دارد.» دکتر قطب الدین صادقی، نویسنده، کارگردان و محقق هم درباره این پژوهش در این مراسم، گفت: «حوزه پژوهش در کشور ما حوزه کم‌ارج، مظلوم و کم‌طرفداری است که متأسفانه مسولان امر به آن

سینما

فروش جهانی فیلم «کپی برابر اصل». جدیدترین ساخته عباس کیارستمی از مرز ۳/۱ میلیون دلار (بیش از ۳ میلیارد تومان) گذشت. به گزارش ایسنا، براساس جدیدترین آمار منتشرشده در وب‌سایت‌های مربوط به فروش جهانی فیلم‌های در حال اکران، فیلم «کپی برابر اصل» به کارگردانی عباس کیارستمی و نقش آفرینی «ژولیت بیوش» تاکنون فروشی بیش از ۲/۱ میلیون دلار در کشورهای نمایش دهنده داشته است. این فیلم که در روز ۲۹ اکتبر در سینمای اسپانیا به‌روی پرده رفته است، تا روز ۲۸ نوامبر فروش ۵۸۳ هزار دلار در این کشور به دست آورده است. همچنین این فیلم که از روز سوم سپتامبر در سینمای انگلیس نمایش یافته است، تا روز دهم اکتبر فروش ۴۹۸ هزار دلار در این کشور داشته است. «کپی برابر اصل» از روز ۱۹ مه (۲۹ اردیبهشت) در فرانسه نمایش یافته و طبق آخرین گزارش اعلام شده، فروش این فیلم تا روز ششم ژوئن بیش از یک میلیون و ۴۴۵ هزار دلار بوده است. جدیدترین فیلم کیارستمی توانسته در سینمای بلژیک ۹۹ هزار دلار و در سینمای

روی خط خبر

عدم اکران «ملک سلیمان» در تاسوعا و عاشورا

تهیه‌کننده فیلم سینمایی «ملک سلیمان» اکران این فیلم در ایام عزاداری تاسوعا و عاشورا را منتفی دانست. فیلم سینمایی «ملک سلیمان» به کارگردانی شهریار بحرانی و بازی امین زندگانی، محمد پاک‌نیت، مهدی فقیه، الهام جمیدی و حسین محبوب‌بخش‌هایی از زندگی حضرت سلیمان نبی را روایت می‌کند.

مونولوگ «پیراهن کم‌شده‌هدا کابلر» در تالار انتظامی

مونولوگ «پیراهن کم‌شده‌هدا کابلر» به کارگردانی ایثار ابومحجوب جمعه ۱۹ آذرماه در ۱۶ و ۱۸ در تالار انتظامی خانه هنرمندان ایران اجرا می‌شود.

همایش شعر زنان فارسی‌سرا به تعویق افتاد

برپایی دومین همایش شعر زنان فارسی‌سرایان دیگر به تعویق افتاد. قلمبه راکی معتقد است به دلیل مشخص نبودن منابع مالی برپایی همایش و نبودن اسپانسرهای مالی برای برگزاری همایش، ناگزیر شدیم که برگزاری آن را تا خرداد سال آینده به تعویق بیناندازیم.

«سرگذشت شعر ایران» تا داده ۷۰

کتاب «سرگذشت شعر ایران» که در آن مسیر تاریخی شعر پارسی از پیش از اسلام تا دهه ۷۰ بررسی شده برای چاپ به ناشر تحویل داده شد.

«درخشش» در سینما آزادی

فیلم مستند«درخشش» به کارگردانی نادر طریقت امروز(چهارشنبه ۱۷ آذر) در سینما آزادی روی پرده می‌رود. علاقه‌مندان سینمایی مستند می‌توانند ساعت ۱۸ یا خوشاوند سینی با نسبی اش بودند یا از آشنایانش بودند. روند فیلم وزیردربین رفتن جزئیاتی که در زندگی روزمره به آن توجهی نمی‌شود، نکته‌یی است که می‌تواند سبب آزدگی افراد شود و فیلمساز با جسارت، این خطر را پذیرفته است. انگار فیلمساز برای دغدغه‌های درونی خودش، به کشف محیط اطرافش پرداخته و مکانی را در نزدیکی زندگی‌اش کشف کرده که برای خود و گروهش ناشناخته است و باید آن را بشناسند.

shahmadipouya@gmail.com

انتظار برای مجوز ۴ کتاب

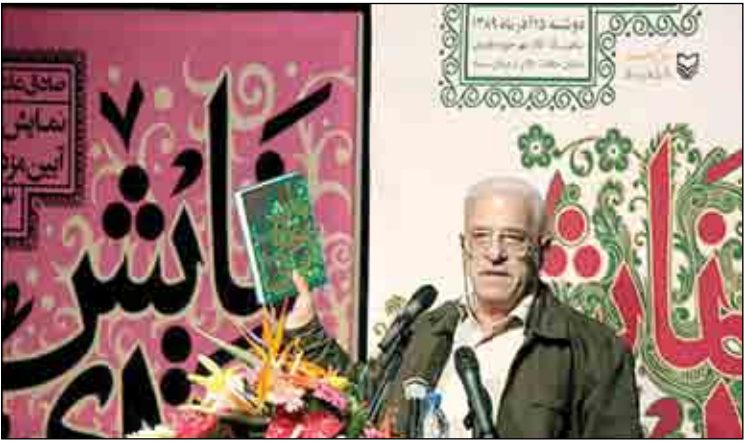
جمال میرصادقی اعلام کرد که ۴کتابش با عناوین «سپیده‌دامن»، «پیشکوتان داستان کوتاه جهان»، «زنان داستان نویس نسل سوم» و «راهنمای زمان نویسی» در وزارت ارشاد منتظر دریافت مجوز چاپ است.وی معتقد است از میان ۹۰ نویسنده زن، ۶۶نفر را انتخاب کرده و در کنار داستان‌هایشان تفسیری برای هر کدام نوشته است. این کتاب در ۷۴۱صفحه گردآوری شده و با تفسیر و نمونه‌داستان‌ها همراه است که انتشارات مروارید به دنبال مجوز انتشار آن است.کتاب «راهنمای زمان نویسی» برای نخستین‌بار در ایران نگارش شده و چگونگی نوشتن زمان و شخصیت‌سازی بطور کامل در آن آورده شده‌است. این کتاب پس از دریافت مجوز توسط نشر سخن منتشر می‌شود.

در مراسم رونمایی از پژوهش‌های صادق عاشورپور عنوان شد

عادت کرده‌ایم با کارهای اساسی بابتفاوتی برخورد کنیم

دکتر اردشیر صالح‌پور که مجری گری این مراسم را برعهده داشت، در ادامه گفت: «در دانشکده‌های هنر فقط دو واحد تعزیه تدریس می‌شود. دانشجویان ما اساطیر تئاتر یونان را از حفظ هستند اما اطلاعات اندکی از اساطیر ایرانی دارند. مظاهر و مصادیقی که آقای عاشورپور در این کتاب جمع آوری کرده‌اند نشانگر این است که ما در کشورمان از منظر نمایشی برخورداریم. حسن این کتاب‌ها در این است که پاره‌های گسسته و از هم گسیخته فرهنگ ایرانی را تدوین کرده است. چون فرهنگ ما فرهنگ گفتمان و شفاهی است بنابراین جمع‌آوری آنها بسیار مشکل است. در حقیقت این کتاب بخشی از هویت از دست رفته‌هاست.»

صادق عاشورپور هم با تشکر از سوره مهر که این کتاب را منتشر کرده، گفت: «آرزوی چندین ساله من برآورده شد. افرادی مانند آقای صالح‌پور و دکتر صادقی نظرانتشان را درباره این کتاب بیان کردند. من ادعایی بر این کتاب ندارم و امیدوارم پس از این، این استادان مشکلات این کتاب را نقد کنند. من ۳۰ سال معتمد بودم و در روستا تدریس می‌کردم و تلاش بسیاری برای جمع‌آوری این پژوهش انجام دادم. تلاش کردم تا حد ممکن صادقانه و بی‌طرفانه رفته‌هاست.»
دست به تهیه و تالیف این پژوهش بزنم.» وی ادامه داد: «من عمر و جوانی‌ام را به پای این مجموعه کتاب گذاشتم. معتمد هم اگر ما خود را باور کنیم درباره خیلی از چیزها به باور می‌رسیم. من چون خودم به باور رسیده بودم این پژوهش را انجام دادم. علاقه‌مندم که استادان تئاتر کشور این کتاب را ویرایش کنند. من قبل از این مجموعه ۴ جلد کتاب بازی‌های سنتی همدان را به چاپ رساندم اما بابت آنها به من ۲۰۰هزار تومان پول ندادند. البته ایرادی ندارد من برای مردم و کشورم این کار را انجام دادم و دست همه کسانی را که به اینجا آمدند می‌بوسم. اگر اشتباه و کوتاهی در این کار است از بی‌دانشی من بوده است. قبل از این کار من آرزوهای دور و درازی داشتم اما از این به بعد دیگر هیچ چیز نمی‌خواهم.»
جلد دیگر این کتاب با عنوان «نمایش‌های قبل از اسلام»، «نمایش جنگ» و «همایش عامیانه» بزودی منتشر می‌شود.

کارگردان و نمایشنامه‌نویس می‌شناختم. بنابراین وظیفه خودم می‌دانم که در ۷ جلد این کتاب نقدی بنویسم. چون معتمد بدترین توهین به یک کار این است که ندیده گرفته شود. به ایشان دست مرزاد می‌گویم.» صادق عاشورپور، مولف کتاب با تشکر از همکاری انتشارات سوره مهر بخاطر چاپ این کتاب خبر از نشر سه جلد دیگر از این مجموعه در آینده‌یی نزدیک داد. داوود فتحعلی بیگی پژوهشگر و مدرس تئاتر درباره این کتاب گفت: «این کتاب حرف آخر نیست اما برای من مطالب بسیار تازه‌یی را دربرداشته است که به آنها اشاره می‌کنم. آیین‌های عزاداری ایرانی دارای سبک و سیاق خاصی بوده است. اگر به دقت نگاه کنیم متوجه این مطلب می‌شویم نخلی که در بعضی از شهرها در تعزیه استفاده می‌شود و نشانه عزاداری است بی‌شابهت به کجاوه‌یی که جنازه سیاوش را حمل می‌کند نیست. مردم این سرزمین در طول سال‌ها شکل آیین‌ها را نگاه داشته‌اما محتوایا به قیام امام حسین (ع) و بزرگداشت او تبدیل کرده‌اند. به عنوان نمونه ۳ سرسکوی چهارگوش تعزیه یا شکل دورانی این سکو بر گرفته از ۴ عنصر آب، باد، خاک و آتش است. هنر شبیه‌خوانی آثار ژرژمنند آیین‌ها و باورهای گذشته که منافاتی با دین اسلام نداشته‌ها را حفظ کرده است.»

«کپی برابر اصل» میلیاردی شد

بهمراه آورد، تاکنون در جشنواره‌های متعددی چون ریودو ژانیرو، ملبورن، نیویورک، ابوظبی و شیکاگو نمایش یافته و اخیرا در جشنواره انجمن فیلم امریکانیز دعوت شد. این اثر کیارستمی در توسکانی ایتالیا فیلمبرداری شد و کمپانی «MK۲» فرانسه به‌همراه «انجولپاربالو» از ایتالیا تهیه‌کنندگی آن را برعهده داشتند. داستان «کپی برابر اصل» درباره نویسنده‌یی است که کتابش برنده جایزه بهترین ترجمه سال شده است. او برای انجام مصاحبه مطبوعاتی به فلورانس آمده و عنوان می‌کند ایده کتابش را در فلورانس به دست آورده است. در این سفر او با زنی که صاحب یک گالری آنتیک است، آشنا می‌شود و بحث‌های متعددی درباره اصل بودن و کپی بودن آشیای عتیقه میان آنها انجام می‌شود. ... فیلم «کپی برابر اصل» ماه گذشته جایزه «خوشه طلایی» جشنواره فیلم والادولید اسپانیا را برای بهترین فیلم کسب کرد، برای نمایش در کشورهای نوزیلند، استرالیا، آرژانتین، پاراگوئه، اروگوئه، شیلی، هنگ‌کنگ، بلژیک، هلند و سوئیس به کمپانی‌های توزیع و پخش فروخته شده است.

اتریش ۲۵ هزار دلار فروش داشته باشد. این فیلم از روز چهارم نوامبر (۱۳ آبان) نیز در سینمایهای یونان نمایش خود را آغاز کرده و طبق برنامه زمانی اعلام شده، از مارس ۲۰۱۱ در آمریکا به‌روی پرده خواهد رفت. «کپی برابر اصل» که در جشنواره کن جایزه بهترین بازیگر زن را برای «ژولیت بیوش»

یاد

شمس در قطعه هنرندان آرام گرفت

سفر، می‌رود به دیدار جلال. شمسِ اسلام ما را به جلال برسان و روزگار ما را برای اوبازگو کن. امامی زیباترین کتاب شمس را کتاب زندگی‌اش دانست که بسیار شرافتمندانه بود. وی با ابراز تسلیت به همسر، سه پسر (احمد، محمود و جلال) و تنها دختر (آهو) شمس آل‌احمد یادی هم از سیمین دانشور نویسنده پیشکسوت و همسر جلال آل‌احمد کرد که این روزها در بستر بیماری است. احمد مسجدجامعی، عضو شورای شهر تهران گفت: «خاندان مرحوم طالقانی از تهرانی‌های اصیل و با قدمی اند؛ حاج سید احمد طالقانی (پدر شمس آل‌احمد) در یکی از محلات قدیمی شهر تهران پاچنار و در کنار امامزاده نصرالدین آرمیده است. فضای این محلات در آثار جلال آل‌احمد هم روایت شده است. «وی با اشاره به دیدار اخیرش با سیمین دانشور که به اتفاق ابوالقاسم امامی و در منزل مشترک دانشور با جلال آل‌احمد صورت گرفته است،

اینکه «شمس آل‌احمد در چنین فضایی رشد کرد» خواستار شد تا این خانه توسط سازمان میراث فرهنگی ثبت ملی شود. در این خانه فضای تهران قدیم هم روایت شده است و شمس آل‌احمد هم در طول این سال‌ها و در همین خانه حوزه‌های مختلفی را در عرصه فرهنگ و سیاست تجربه کرد. مسجدجامعی از اعضای خانواده شمس آل‌احمد خواست که مساله انتشار مجدد آثارش را پیگیری کنند و از وجود مجموعه عکس‌هایی خبر داد که شمس آل‌احمد از چهره‌های مختلف گرفته است که این مجموعه جای کار دارد و باید تکمیل شود و همگان از آن استفاده کنند. مراسم ترجمه شمس آل‌احمد روز پنجشنبه ۱۸ آذرماه از ساعت ۱۳ تا ۱۴:۳۰ در مسجد نورو واقع در میدان قلمی برگزار می‌شود.